

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ДЕМКІВ ДЕНИС МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 342.9

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ
СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПРОКУРАТУРИ З ІНШИМИ
ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Тернопіль – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Тернопільському національному економічному університеті.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент
Банах Сергій Володимирович,
Тернопільський національний економічний
університет,
декан юридичного факультету

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Собакарь Андрій Олексійович,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх
справ,
професор кафедри загальноправових дисциплін;

кандидат юридичних наук
Мартинюк Олександр Григорович,
заступник прокурора Хмельницької області

Захист відбудеться «26» квітня 2019 року о 9-30 на засіданні спеціалізованої вченої ради К 58.082.04 у Тернопільському національному економічному університеті за адресою: 46009, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11а, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46009, м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий «26» березня 2019 року.

**В. о. вченого секретаря
спеціалізованої вченої ради**

В. М. Слома

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним із найважливіших завдань сучасної Української держави щодо впровадження демократичних перетворень є запобігання та протидія корупції. Остання дискредитує такі важливі конституційні засади як соціальна справедливість та рівність усіх перед законом, загрожує стабільності й безпеці громадянського суспільства.

Аналіз ситуації щодо запобігання та протидії корупції в Україні свідчить, що зазначене явище не лише перетворилось на один із основних чинників, що створює реальну загрозу національній безпеці, демократичному та економічному розвитку держави, але і продовжує залишатись невирішеним. Свідченням цього є дослідження Transparency International “Індекс сприйняття корупції”, згідно з яким за 2018 рік Україна посіла 120 місце серед 180 країн. Порівнюючи цей рейтинг із оцінюванням попередніх років, зазначимо, що результати є вищими, однак залишаються недостатніми. Тому реалізація саме антикорупційної реформи набула першочергового значення, передусім, для проведення інших реформ, і стала однією з найбільш очікуваних у суспільстві.

Сучасний етап реформування публічної адміністрації в Україні відзначається посиленням процесів запобігання і протидії корупції, зокрема, в частині вдосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення. За порівняно короткий період часу було утворено нові антикорупційні органи: Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. Однак результати діяльності останніх за перші роки функціонування залишаються досить посередніми і не відповідають очікуванням суспільства.

Одним із ключових органів з позиції протидії корупційним злочинам, є Спеціалізована антикорупційна прокуратура (далі - САП), як інституція, що забезпечує процесуальне керівництво, а також координує зусилля інших антикорупційних та правоохоронних структур. Від того, наскільки якісно будуть сконцентровані та об'єднані можливості антикорупційних та правоохоронних органів залежить результативність усієї антикорупційної діяльності. Саме тому, з метою створення дійсно дієвого механізму запобігання і протидії корупції актуальним є дослідження адміністративно-правових засад взаємодії САП з іншими правоохоронними органами.

Отже, актуальність дослідження обумовлена: по-перше, необхідністю подальшої наукової розробки правових та організаційних засад взаємодії оновленої системи прокуратури та інших правоохоронних органів в умовах реформування; по-друге, потребою належного забезпечення взаємодії спеціалізованих антикорупційних інституцій з іншими правоохоронними органами як обов'язкової вимоги для високопрофесійної діяльності, спрямованої на досягнення поставлених цілей та завдань САП у сфері протидії корупції; по-третє, формуванням правового статусу антикорупційного прокурора як суб'єкта антикорупційної діяльності; по-четверте, потребою розробки шляхів оптимізації адміністративно-правового регулювання та практики взаємодії САП з іншими правоохоронними органами; по-

п'яте, важливістю удосконалення правового забезпечення ефективної взаємодії антикорупційних органів у межах кримінального провадження при виконанні антикорупційних зобов'язань.

Таким чином, формування концепції адміністративно-правового забезпечення взаємодії САП з іншими правоохоронними органами, на засадах поєднання теорії та практики прокурорської діяльності, використання сучасних методів наукового пізнання є, безумовно актуальним напрямком наукової розробки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тематика дослідження відповідає завданням, визначеним у Плані заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року, Стратегії сталого розвитку «Україна - 2020», Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки (Схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015). Тема дисертації відповідає плану наукових досліджень Тернопільського національного економічного університету.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у тому, щоб на основі аналізу теоретико-правових засад, чинного законодавства України та міжнародного досвіду визначити ключові засади адміністративно-правового забезпечення взаємодії САП з іншими правоохоронними органами, запропонувати шляхи вдосконалення її нормативних основ та практики здійснення.

Для досягнення поставленої мети у роботі поставлено наступні завдання:

- здійснити огляд наукових джерел та визначити методологію дослідження;
- з'ясувати сутність та розкрити ключові поняття, принципи та форми взаємодії САП;
- встановити історичні передумови становлення взаємодії САП з іншими правоохоронними органами в сучасній Україні;
- уточнити адміністративно-правовий статус та надати характеристику адміністративно-правового регулювання взаємодії САП;
- визначити міжнародні стандарти взаємодії антикорупційних органів та охарактеризувати актуальні іноземні моделі такої діяльності;
- виявити проблеми та розробити конкретні пропозиції та рекомендації, спрямовані на удосконалення адміністративно-правового регулювання та практики взаємодії САП з іншими правоохоронними органами.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у діяльності САП та її взаємодії з іншими правоохоронними органами України.

Предмет дослідження – адміністративно-правове забезпечення взаємодії САП з іншими правоохоронними органами.

Методи дослідження. З урахуванням комплексного підходу до проведення дослідження у роботі були використані такі методи: історичний, герменевтичний, догматичний, ретроспективний, соціологічний, статистичний, порівняльного аналізу, системно-структурного аналізу, моделювання.

За допомогою історичного методу сформовано уявлення про процеси становлення антикорупційного законодавства та інституційної системи антикорупційних органів, їх взаємодії (п. 1.3). Герменевтичний метод став основою для пізнання та інтерпретації текстів монографічних видань, наукових статей та інших публікацій у сфері адміністративно-правового забезпечення взаємодії САП з

іншими правоохоронними органами (пп. 1.1, 1.2, 2.3). За допомогою формально-догматичного методу вдалося детально проаналізувати теоретичні розробки, які допомогли сформуванню авторських визначень та уточнити уже існуючі дефініції (пп. 1.2, 2.1, 2.2, 3.1). Ретроспективний метод дослідження використано для конкретизації соціальних явищ і фактів минулого, проведення ретроспективного аналізу вітчизняних законодавчих актів, які закріплюють правовий статус прокуратури у сфері антикорупційної діяльності (пп. 1.3, 2.1). Використання соціологічних та статистичних методів надало можливість визначити сучасні тенденції антикорупційної діяльності (пп. 3.1, 3.2). Порівняльно-правовий метод сприяв пошуку найпрогресивнішого досвіду і стандартів діяльності прокуратур у міжнародно-правовій та внутрішньодержавній практиці (пп. 3.1, 3.2). Методи моделювання та системно-структурного аналізу використано як ефективні засоби для розробки пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства в частині адміністративно-правового забезпечення взаємодії САП з іншими правоохоронними органами (пп. 2.2, 2.3, 3.3).

Під час дослідження були застосовані й інші методи пізнання.

У дисертації використано праці з проблем філософії, теорії держави та права, теорії управління, адміністративного права, адміністративної діяльності, кримінального права та процесу, міжнародного права.

Науково-теоретичне підґрунтя для написання дисертації становлять праці таких учених у сфері адміністративного права та теорії прокурорської діяльності, як: Є. Блажівський, М. Бурбика, А. Галай, С. Гречанюк, Л. Горган, Л. Давиденко, Е. Дмитренко, Ю. Дьомін, В. Долежан, І. Козьяков, М. Косюта, К. Курська, О. Литвак, С. Люлько, О. Ляш, О. Мартинюк, С. Мазурик, В. Малюга, А. Михайленко, М. Мичко, Г. Попов, В. Прищепа, О. Проневич, Н. Рибалка, М. Стефанчук, В. Сухонос, В. Шуба, М. Якимчук та ін.

Емпіричну основу дослідження становлять: оприлюднені матеріали наукових досліджень, а також соціологічних даних, результати вивчення матеріалів щодо антикорупційної діяльності у спеціалізованих антикорупційних інституціях, матеріали засобів масової інформації.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є одним із перших в Україні комплексним дослідженням адміністративно-правового забезпечення взаємодії САП з іншими правоохоронними органами. У результаті проведеного дослідження зроблено ряд концептуальних висновків, висунуто та обґрунтовано низку нових, важливих наукових положень, які можуть бути використані для удосконалення сучасної концепції взаємодії САП з іншими правоохоронними органами. Основні з них такі:

уперше:

– сформовано теоретико-правову модель адміністративно-правового забезпечення взаємодії САП з іншими правоохоронними органами як комплексного явища, яке: створює систему законодавчого забезпечення взаємодії правоохоронних антикорупційних органів; виражає спільну (погоджену) діяльність САП з іншими правоохоронними органами, що узгоджується за цілями і співпадає за часом, ініціативно здійснюється в межах чинного законодавства та з додержанням взаємоузгоджених принципів; спрямоване на здійснення нагляду за додержанням

законів під час попередження, припинення, розслідування, підтримання державного обвинувачення і захисту інтересів громадянина або держави в суді щодо корупційних або пов'язаними з корупцією правопорушень;

– розроблено та обґрунтовано авторські пропозиції до законодавства України, спрямовані на вирішення проблем, пов'язаних із діяльністю САП та її взаємодією з іншими правоохоронними органами;

удосконалено:

– напрямки, форми, рівні взаємодії САП з іншими правоохоронними органами;
– класифікацію міжнародних документів, що визначають стандарти адміністративно-правового забезпечення діяльності та взаємодії антикорупційних органів за критерієм їхнього походження й змісту;

– положення про адміністративно-правове забезпечення системи скоординованих міжнародних антикорупційних комунікацій;

– зміст елементів адміністративно-правового статусу САП як основи побудови функціонального та компетенційного змісту її діяльності;

дістало подальшого розвитку:

– наукова розробка понять «адміністративно-правовий статус САП», «адміністративно-правове регулювання взаємодії», «взаємодія САП», «міжнародні стандарти адміністративно-правового забезпечення діяльності та взаємодії антикорупційних органів», «міжнародні принципи взаємодії антикорупційних інституцій щодо боротьби з корупцією»;

– положення щодо історико-правової періодизації адміністративно-правового забезпечення антикорупційних процесів у сучасній історії України;

– розробка системи загальних та спеціальних принципів взаємодії САП з іншими органами;

– розмежування повноважень антикорупційних органів України як однієї із важливих вимог до перспективних якісних перетворень в антикорупційній сфері, зокрема, запропоновані правові заходи для його реалізації;

– наукове обґрунтування шляхів дієвого та незалежного міжнародного співробітництва САП.

Практичне значення одержаних результатів. Одержані в дисертації результати можуть бути використані у:

– науково-дослідній діяльності – для подальшої розробки та наукового аналізу адміністративно-правового забезпечення діяльності САП з іншими правоохоронними органами;

– правотворчості – для удосконалення законодавчих та інших нормативних актів щодо протидії корупції та діяльності у цій сфері САП;

– практичній діяльності САП при реалізації її повноважень;

– навчальному процесі – при вивченні питань адміністративно-правового забезпечення взаємодії САП та інших правоохоронних структур.

Особистий внесок здобувача. Наукові ідеї та розробки, які належать співавторам опублікованих праць, у дисертаційному дослідженні не використовувались. Особистий внесок до опублікованих колективних наукових праць пропорційний кількості співавторів.

Апробація результатів дослідження. Результати дисертаційної роботи обговорювалися на засіданні міжкафедрального семінару Тернопільського національного економічного університету.

Теоретичні та прикладні положення і висновки дисертації обговорювалися на науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах. Основна з них: «Актуальні питання юридичної науки»: міжнародна науково-практична конференція (Чернігів, 17 вересня 2016 р.); «Напрямки удосконалення протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності»: міжнародна науково-практична конференція (Київ, 26–27 листопада 2016 р.); «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід»: II міжнародна науково-практична конференція (Тернопіль, 20 квітня 2017 р.); «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід»: III міжнародна науково-практична конференція (Тернопіль, 20–21 квітня 2018 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації опубліковано в шести наукових публікаціях, з яких: 4 статті – у вітчизняних фахових наукових виданнях; 1 стаття – у зарубіжному науковому періодичному виданні, 4 тез – у матеріалах наукових конференцій.

Структура роботи. Дисертація складається з анотації, змісту, вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 257 сторінок, з яких основний текст – 224 сторінки, список використаних джерел – 28 сторінок (221 найменування), 3 додатки на 6 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, вказано на її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, охарактеризовано основні методи дослідження. Визначено мету, завдання, об'єкт і предмет, сформульовано положення, що містять наукову новизну, висвітлено практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію результатів дисертації.

Розділ 1. «Адміністративно-правове забезпечення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами: загальнотеоретичний та історичний аспекти» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1. «Огляд наукових джерел і методологія дослідження» проведено огляд наукових досліджень проблеми адміністративно-правового забезпечення взаємодії САП з іншими правоохоронними органами та методологія її дослідження, на основі чого шляхом критичного аналізу виявлено актуальні напрямки наукового пошуку, що потребують поглибленого аналізу.

На авторські уявлення щодо корупції як державно-правового феномену та встановлення категорій антикорупційної політики та практики вплинули дослідження таких науковців, як: В. Авер'янов, О. Альфьоров, Л. Аркуша, О. Бандурка, О. Банчук, І. Басецький, В. Білоус, В. Гаращук, В. Грохольський, К. Гуценко, О. Долженков, О. Дульський, В. Дурдинець, С. Іншаков, О. Кальман, М. Камлик, І. Козаченко, А. Комзюк, В. Корнієнко, Я. Кондратьєв, О. Кузьменко, В. Лунєєв, О. Мартиненко, Є. Макаренко, М. Мельник, Р. Мельник, М. Потебенко,

О. Прохоренко, І. Пшеничний, О. Рябченко, І. Сервецький, М. Хавронюк, В. Шакун, Т. Шкула, І. Шинкаренко та ін.

Питання адміністративно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури є особливо актуальним у контексті спільної функціональної природи з антикорупційною прокуратурою. Для цього дослідження важливим був аналіз робіт таких вчених, як: Є. Блажівський, М. Бурбика, А. Галай, С. Гречанюк, Л. Горган, Л. Давиденко, Е. Дмитренко, Ю. Дьомін, В. Долежан, І. Козьяков, М. Косюта, К. Курська, О. Литвак, С. Люлько, О. Ляш, В. Малюга, А. Михайленко, М. Мичко, Г. Попов, В. Прищепа, О. Проневич, Н. Рибалка, М. Стефанчук, В. Сухонос, В. Шуба, М. Якимчук та ін.

Основними дисертаційними доробками, дотичними до предмета дослідження, що у сукупності поглядів склали теоретико-методологічну систему поглядів автора, стали праці: О. Бусола, Є. Вандіна, І. Грабця, В. Дем'янчука, Н. Курко, І. Кушнарьова, А. Линника, О. Мартинюка, С. Мазурика, О. Панфілова, Я. Пилипа, О. Скомарова, О. Сюсяйло, Г. Яковенка, І. Яцків та інших. Встановлено, що попри значну увагу науковців до означеної проблеми, велика кількість питань усе ще залишається недослідженими і дискусійними. Виявлено відсутність сучасних комплексних аналітичних робіт, присвячених актуальним питанням адміністративно-правового забезпечення взаємодії САП з іншими правоохоронними органами.

У роботі досліджено комплекс відносин, починаючи від загального стану протидії корупції в Україні, адміністративно-правового забезпечення взаємодії новоутвореної САП та інших правоохоронних органів, а також, на цій основі, запропоновано комплекс заходів з удосконалення цієї взаємодії.

У підрозділі 1.2. *«Сутність і зміст поняття «адміністративно-правове забезпечення взаємодії Спеціальної антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами»* розглянуто наявні у правовій доктрині та законодавстві визначення понять «адміністративно-правове забезпечення», «взаємодія», «правоохоронні органи», «органи правопорядку», «адміністративно-правове забезпечення взаємодії Спеціальної антикорупційної прокуратури», виявлено відсутність єдиного підходу до розуміння даних категорій, запропоновано визначення цих понять та їх зміст.

Адміністративно-правове забезпечення взаємодії САП з іншими правоохоронними органами визначається як коло урегульованих нормами адміністративного права засад виконавчої та розпорядчої діяльності, що визначають системну спільну (погоджену) діяльність цього органу з іншими правоохоронними антикорупційними органами, з іншими інституціями, що узгоджується за цілями і співпадає за часом, ініціативно реалізується в межах чинного законодавства та з дотриманням взаємоузгоджених принципів, спрямована на здійснення нагляду за додержанням законів під час попередження, припинення, розслідування, підтримання державного обвинувачення і захисту інтересів громадянина або держави в суді щодо корупційних або пов'язаними з корупцією правопорушень.

Визначаючи суб'єктне коло взаємодії САП було констатовано нормативно закріплене неузгодженість класичного поняття «правоохоронні органи» (доповненого в чинному законодавстві «органами спеціального призначення з правоохоронними функціями») з іншим – «органи правопорядку». У дилемі вибору

узагальнюючої категорії щодо органів, з якими взаємодіє прокуратура, віддано перевагу першій, через її усталеність у правовій національній традиції. Для термінологічної оптимізації кола взаємодії САП було опрацьовано також співвідношення термінів «правоохоронні» та «антикорупційні» органи. Доведено, що категорії «антикорупційні органи» і «правоохоронні органи» співвідносяться як спеціальне і загальне. Для мовного спрощення категорії «адміністративно-правове забезпечення взаємодії Спеціальної антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами» запропоновано такий об'єднуючий термін – «правоохоронні антикорупційні органи» як такий, що об'єднує їх у застосуванні без втрати змісту.

Охарактеризовано систему органів, з якими взаємодіє Спеціальна антикорупційна прокуратура, як у широкому, так і у вузькому розумінні. Перше охоплює усе коло державних, міжнародних і недержавних інституцій, з якими співпрацює спеціалізована антикорупційна прокуратура. Друге передбачає лише спеціально-уповноважені структури, які прямо уповноважені на здійснення антикорупційної діяльності, і більшість з яких утворено в межах правової реформи, починаючи з 2014 року: Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне агентство з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Вищий антикорупційний суд України.

У підрозділі 1.3. «Історія становлення адміністративно-правового забезпечення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами в сучасній Україні» проведено історико-правове дослідження прийняття та введення в дію адміністративно-правових засад діяльності антикорупційних органів, що в результаті дозволило виокремити авторські узагальнення щодо причин та закономірностей їхнього сучасного існування. Історико-правова періодизація адміністративно-правового забезпечення у сучасній історії складається з трьох етапів, які умовно названо за ключовими словами антикорупційного законодавства: 1) боротьби з корупцією; 2) запобігання та протидії корупції; 3) запобігання корупції.

Перший період існування правових засад боротьби з корупцією тривав у 1995–2009 роки і засновувався за нормам Закону України «Про боротьбу з корупцією» та відповідних державних програм.

Другий період сучасної історії протидії корупції відбувався у 2011–2013 (2014) роках і засновувався на нормах Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції».

Третій, поточний, період запобігання корупції в Україні розпочався у 2014 році прийняттям пакету антикорупційних законів 14 жовтня 2014 року і триває дотепер.

На формування правової природи корупції та запобігання їй правовими методами у реформі 2014 року вплинули кожний із попередніх етапів формування адміністративно-правового забезпечення протидії корупції:

1. Вагомий внесок до усвідомлення причин і умов корупції було зроблено у Національній програмі боротьби з корупцією, затвердженій у квітні 1997 року Указом Президента України. Серед ознак, які додала до наукового розуміння

корупції зазначена програма, було визнано існування корупції високого рівня, що більш притаманна державним високопосадовцям, а не організованій злочинності. Цей чинник поступово кристалізував погляди представників української юридичної науки і законотворчої практики та був покладений в основу антикорупційної реформи 2014 року.

2. Питання адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у 1995–2009 рр. були засновані на визнаних неефективними нормах Закону України «Про боротьбу з корупцією». Недієвість законодавчих кроків з протидії корупції було засновано на ігноруванні підходів, притаманних адміністративному праву як праву управління. Адже ці концепції страждали від неякісного стратегічного та операційного планування заходів, не містили системи очікуваних результатів та оцінювання їх досягнення, були відірваними від позитивного і дієвого іноземного досвіду.

3. При цьому прокуратура завжди визнається важливим суб'єктом антикорупційної діяльності. Вже перша редакція Закону України «Про боротьбу з корупцією» 1995 року містила вказівку, що нагляд за виконанням законів у сфері боротьби з корупцією здійснюється Генеральним прокурором України й уповноваженими ним прокурорами. По суті, це - перше посилення до утворення у майбутньому САП.

4. Важливою характеристикою антикорупційної реформи 2011 року і її реалізації є зростання корупції і неспроможність уповноважених державних органів протидіяти їй ефективно, по суті, очолення корупційної системи державними високопосадовцями стало одним із каталізаторів Революції Гідності 2014 року і наступного ґрунтовного переосмислення адміністративно-правових засад усієї антикорупційної системи.

Розділ 2. «Правове регулювання та теоретичні аспекти спільної діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами» складається з трьох підрозділів і присвячений аналізу правового регулювання спільної діяльності САП з іншими правоохоронними органами, встановлено її принципи та форми, а також досліджено правовий статус антикорупційних прокурорів.

У підрозділі 2.1. «Адміністративно-правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури» зазначається, що утворення САП Генеральної прокуратури України стало належним продовженням формування системи антикорупційних інституцій, завершення якої пов'язана зі створенням системи антикорупційного правосуддя.

Практична реалізація і здобутки основних завдань прокуратури досягаються через її функції, адже останні окреслено в статусному законі та Конституції України і є визначальними. Функції САП, зважаючи на її особливе призначення, корелюються із завданнями самої системи прокуратури та відображають головну її сутність у контексті антикорупційного напрямку відповідних інституцій.

Права прокурора САП передбачають існування юридичних можливостей до здійснення професійної діяльності, пов'язаної із забезпеченням реалізації функцій цієї прокуратури. Зважаючи на це, права прокурорів можуть розподілятися на: загальні; адміністративні (пов'язані зі здійсненням адміністративної діяльності в прокуратурі); процесуальні (обумовлені реалізацією функцій цього органу).

Адміністративні обов'язки прокурорів пов'язуються з системою вимог до їхньої поведінки, необхідних для якісного та своєчасного виконання прокурорами своїх повноважень, формування внутрішнього стану дотримання норм законів, процедур та дисципліни, потрібних для ефективної діяльності всієї системи прокуратури задля досягнення визначених завдань та реалізації її функцій.

У підрозділі 2.2. «Адміністративно-правове регулювання взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури й інших правоохоронних органів» розглядається система нормативно-правових актів, в яких закріплюються основи адміністративного забезпечення взаємодії цих органів.

Зважаючи на адміністративно-правову природу спільної діяльності, найбільш значним масивом нормативно-правових актів у цій сфері є документи, що врегулювали питання адміністративної діяльності цього органу. Також констатується, що зважаючи на той факт, що Спеціалізована антикорупційна прокуратура є структурною частиною органів прокуратури, в її діяльності використовуються практично усі статусні, процесуальні та регламентні документи прокуратури.

Взаємодії САП з іншими правоохоронними органами властиві наступні особливості.

По-перше, вона спрямована на вирішення суспільно значимих, спільних з іншими державними органами проблем, зокрема, пов'язаних з поширенням корупції як соціального явища.

По-друге, її основною метою є: здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України; виконання вимог закону під час приймання, реєстрації, розгляду та вирішення заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, своєчасне внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань; забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування Національним антикорупційним бюро України кримінальних правопорушень та оскарження незаконних судових рішень на стадії досудового розслідування і судового розгляду; підтримання державного обвинувачення в суді у кримінальних провадженнях, розслідуваних Національним антикорупційним бюро України; забезпечення в межах компетенції відшкодування збитків, завданих кримінальними правопорушеннями; забезпечення застосування належної правової процедури до кожного учасника кримінального провадження; представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених Законом України «Про прокуратуру» і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями; здійснення у межах реалізації функцій САП міжнародного співробітництва.

По-третє, взаємодія САП може бути як двосторонньою, так і багатосторонньою. Отже, між її учасниками виникають як двосторонні, так і багатосторонні правовідносини.

Природа владного впливу при налагодженні спільної діяльності дещо відрізняється від класичного розуміння взаємодії, адже винятково в контексті налагодження інформаційного обміну суб'єкти в даному випадку виступають в рівних умовах, а у решті випадках – прокурори наділені ширшими повноваженнями, ніж інші суб'єкти.

Узагальнення масиву нормативно-правового регулювання питань взаємодії антикорупційної прокуратури з іншими суб'єктами дозволяє також робити висновок про її ускладнену структуру, що обумовлюється змістом антикорупційної діяльності в цілому, адже сучасне антикорупційне законодавство також постійно розвивається та удосконалюється.

У підрозділі 2.3. «Принципи та форми взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами» засади взаємодії розкрито крізь призму трьох систем: загальних принципів прокурорської діяльності, організаційних принципів та принципів процедури взаємодії.

Загальними принципами діяльності органів прокуратури є ті, що визначені законом.

Процес і організація взаємодії наділені власними принципами. Запропоновано наступну їх систему: законності; ініціативності; системності; відкритості; плановості; узгодженості спільної мети взаємодії; раціональності рішень, використання можливостей суб'єктів, що взаємодіють.

Принципи діяльності САП відіграють важливу роль у нормативно-правовому регулюванні діяльності даного органу кримінальної юстиції, виступають фундаментальною основою виконання покладених на нього повноважень та відображають спрямованість на утвердження верховенства права. Водночас закріплення потребують спеціальні принципи взаємодії САП з іншими правоохоронними органами. У даному контексті пропонується розробити Методичні рекомендації «Забезпечення взаємодії САП з іншими правоохоронними органами у сфері протидії корупції», зазначивши серед іншого, що в основі спільної діяльності у сфері протидії корупції обов'язково повинні бути дотримані наступні принципи: законності - здійснення взаємодії відповідно до норм законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, які регулюють як спільну діяльність, так і порядок функціонування кожного органу окремо; погодження дій суб'єктів взаємодії, при якій кожна із сторін, розуміючи свою роль у даному процесі, зацікавлено долучається до діяльності іншого суб'єкта, своєчасно здійснюючи необхідні дії; самостійності кожної із сторін взаємодії в межах, встановлених законодавством України.

Розділ 3. «Удосконалення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1. «Міжнародні стандарти із адміністративно-правового забезпечення взаємодії правоохоронних органів» аналізуються міжнародні документи адміністративно-правового забезпечення діяльності та взаємодії антикорупційних органів, їхні ознаки та система.

Зокрема, зазначається, що під міжнародними стандартами адміністративно-правового забезпечення діяльності та взаємодії антикорупційних органів потрібно розуміти визнані міжнародною спільнотою універсальні мінімальні вимоги (правила, принципи, рекомендації, висновки, критерії, рішення), які регулюють діяльність антикорупційних органів, що спрямована на створення необхідних умов та гарантій для належних взаємоузгоджених дій, рішень і заходів у межах єдиного співробітництва у процесі комплексного вирішення завдань щодо протидії корупції.

Встановлено, що міжнародні стандарти не передбачають єдиного порядку створення, організації роботи та взаємодії спеціалізованого антикорупційного органу чи однієї максимально ефективної або універсальної моделі такого органу. Разом з тим, вищезазначені стандарти закріплюють основні положення, відповідно до яких мають бути створені спеціалізовані інституції. А міжнародні механізми моніторингу у сфері боротьби корупції напрацювали великий обсяг оцінок та рекомендацій, які є корисними прикладами найкращої міжнародної практики у даній галузі.

Міжнародні стандарти також визначають основні властивості взаємодії спеціалізованих антикорупційних інституцій:

- здійснення співпраці на міжнародному рівні у таких формах: видача, передача засуджених осіб, взаємна правова допомога, передача кримінального провадження, спільні розслідування, надання інформації за власною ініціативою;

- держави-учасниці міжнародних конвенцій повинні також забезпечувати одна одній широке взаємне технічне співробітництво щодо найбільш ефективних шляхів і засобів відвернення, встановлення, розслідування і покарання актів корупції. З цією метою вони сприяють розвитку обміну досвідом шляхом: 1) укладення двосторонніх чи багатосторонніх договорів або досягнення домовленостей про безпосереднє співробітництво між їхніми правоохоронними органами; 2) організації зустрічей між компетентними органами й організаціями;

- закріплення необхідності розробки глобальної стратегії посилення міжнародної співпраці, спрямованої на запобігання і покарання корупції, а також створення мережі та національних контактних пунктів, які спеціально займаються справами про корупцію, з метою сприяння міжнародному співробітництву.

У підрозділі 3.2. «Сучасні моделі діяльності спеціалізованих інституцій з протидії корупції» за допомогою історичного та компаративного методів проведено аналіз світового досвіду діяльності спеціалізованих антикорупційних інституцій (Сінгапуру, Гонконгу, Литви, Латвії, Іспанії, Румунії, Німеччини, Великобританії, Франції, Канади) та запропоновані шляхи його запровадження в Україні.

Спеціалізовані антикорупційні інституції класифіковано на моделі за такими критеріями:

а) за характером впливу на суб'єктів корупційних діянь:

- сінгапурська (азіатська);
- шведська (європейська).

б) за характером завдань та повноважень, якими наділені спеціалізовані антикорупційні інституції:

- багатоцільові спеціалізовані органи;
- спеціальні підрозділи в структурі поліції або органів прокуратури;
- інституції з винятково превентивними функціями.

в) за характером розподілення повноважень щодо реалізації державної антикорупційної політики:

- централізована модель;
- децентралізована модель.

У підрозділі 3.3. «Проблеми та шляхи оптимізації адміністративно-правового регулювання та практики взаємодії Спеціалізованої антикорупційної

прокуратури з іншими правоохоронними органами» виявлено основні концептуальні недоліки законодавства щодо взаємодії САП з іншими правоохоронними органами. Обґрунтовано напрямки вдосконалення антикорупційного законодавства та правозастосування у цій сфері.

Констатується, що сьогодні важливим є питання взаємодії новостворених антикорупційних інституцій, окреслення їхньої ролі та місця в механізмі запобігання і протидії корупції. Серед іншого, констатовано, що у зв'язку із необхідністю пошуку додаткових гарантій забезпечення ефективної діяльності САП, запропоновано збільшити її штат та удосконалити умови матеріального забезпечення для належного зберігання накопичених матеріалів кримінальних проваджень. Установлено потребу законодавчого врегулювання розмежування повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції і САП щодо звернення до суду з відповідними позовами.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає можливість зробити наступні висновки.

1. Проблематику адміністративно-правового забезпечення взаємодії Спеціальної антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами у дисертації розглянуто крізь призму трьох груп наукових досліджень: наукових пошуків щодо корупції як державно-правового феномену та встановлення категорій антикорупційної політики та практики її забезпечення й реалізації; наукових розробок концепції адміністративно-правового забезпечення діяльності та адміністративної діяльності органів прокуратури (зокрема, і САП); наукових праць, що характеризують теорію взаємодії публічних інституцій і правоохоронних органів.

2. З метою формування належного правового підкріплення процесу спільної діяльності, а також розвитку категоріального апарату, необхідного для ефективного функціонування САП, пропонується п. 1.3 Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України, затвердженого наказом Генеральної прокуратури України від 12 квітня 2016 року № 149 з подальшими змінами викласти у такій редакції:

«1.3. Адміністративно-правове забезпечення взаємодії Спеціальної антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами – коло урегульованих нормами адміністративного права засад виконавчої та розпорядчої діяльності, що визначають системну спільну (погоджену) діяльність, цього органу з іншими правоохоронними антикорупційними органами, з іншими інституціями що узгоджується за цілями і співпадає за часом, ініціативно здійснюється в межах чинного законодавства та з додержанням взаємоузгоджених принципів, спрямована на здійснення нагляду за додержанням законів під час попередження, припинення, розслідування, підтримання державного обвинувачення і захисту інтересів громадянина або держави в суді щодо корупційних або пов'язаними з корупцією правопорушень.

Спеціалізована антикорупційна прокуратура організовує роботу у взаємодії з іншими структурними підрозділами Генеральної прокуратури України, прокуратурами всіх рівнів, Національним антикорупційним бюро України,

Національною академією прокуратури України, державними органами та органами місцевого самоврядування».

3. Взаємодію САП з іншими правоохоронними органами розглянуто в історико-правовому контексті крізь призму розвитку антикорупційного законодавства, що є логічним з огляду на поступову інституційну перебудову системи антикорупційних інституцій. Історію адміністративно-правового забезпечення антикорупційної реформи, що розпочалась у 2014 році, розподілено на такі чотири етапи:

1) прийняття базового законодавчого антикорупційного пакету 14 жовтня 2014 року і початок діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції та Національного антикорупційного бюро України;

2) виправлення прорахунків перших антикорупційних законів і початок роботи САП.

3) прийняття законів про супутні до протидії корупції явища та запуск Державного бюро розслідувань, Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, прийняття нових правових засад держслужби;

4) перше системне осмислення результатів антикорупційної реформи 2014 року та початок діяльності Вищого антикорупційного суду.

Визначено основні переваги і недоліки базового пакету адміністративно-правового забезпечення антикорупційної реформи 2014 року наступним чином:

– нова система понять, пов'язаних з корупцією, є чіткішою і більш юридично виваженою, її застосування має бути більш простим, ніж попередній стан антикорупційного законодавства;

– Закон України «Про запобігання корупції» утворив нову систему антикорупційних органів. Передусім, варто відзначити Національне агентство з питань запобігання корупції та Національне антикорупційне бюро України. Перше отримало коло повноважень із запобігання корупції та формування антикорупційної політики у державі безпосередньо за змістом Закону України «Про запобігання корупції», друге – окремий закон про свою діяльність із протидії корупції високопосадовців кримінально-процесуальними методами;

– невиокремлення правових положень щодо діяльності НАЗК в окремому законі призвело до уможливлення пасивної позиції цієї інституції, а численні зміни в антикорупційному законодавстві ще більше ускладнили формування НАЗК антикорупційної політики та відповідну правозастосовну роботу. Для реновації НАЗК на вірних адміністративно-правових засадах вважаємо за доцільне прийняти окремий закон про його діяльність;

– численні прогалини Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» стосувалися його взаємодії з нормами кримінально-процесуального й адміністративного законодавства. Лише прийняття групи змін до цього закону, а також до Кримінального процесуального кодексу щодо підслідності та негласної кримінально-процесуальної діяльності; Кримінального кодексу України щодо кола злочинів, підслідних НАБУ; Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» щодо допуску працівників НАБУ до такої роботи та ряду інших дозволили чітко окреслити повноваження Національного бюро та забезпечити незалежність його діяльності.

4. Закон України «Про прокуратуру» не дає чіткого уявлення про основні характеристики адміністративно-правового статусу як самих прокурорів, так і прокурорів САП, обмежуючись констатацією існування адміністративних посад в органах прокуратури. Однак досліджуваний статус притаманний не тільки прокурорам, які обіймають адміністративні посади в органах прокуратури, а й іншим, адже усі вони наділені визначеними законом владними повноваженнями. При цьому саме адміністративно-правовий статус створює належні передумови для здійснення адміністративної діяльності, якісної внутрішньої та зовнішньої співпраці, а також має забезпечувальну природу для реалізації визначених функцій САП.

Функції САП можуть бути визначені як основні напрямки її діяльності, які обумовлено її призначенням, особливим місцем у системі прокуратури України, частково автономним статусом її прокурорів, колом їх повноважень та предметом наглядового та процесуального впливу. Природньо, що функції можуть бути реалізовані тільки в певній системі, адже потребують наглядових та процесуальних дій, які є зовнішнім виразом функцій. Саме тому взаємодія САП з іншими правоохоронними органами повинна розглядатись як одної із організаційних (управлінських) технологій, спрямованих на забезпечення реалізації її основних функцій.

Зважаючи на досить розмите розуміння завдань досліджуваного органу, робиться висновок, що його основним завданням є забезпечення законності в системі антикорупційного кримінального переслідування щодо дотримання процедури, забезпечення прав, свобод, гарантій та обов'язків учасників кримінальних проваджень; забезпечення швидкого, об'єктивного та неупередженого розслідування кримінальних правопорушень Національним антикорупційним бюро України, а також доведення справедливої та законної й обґрунтованої позиції держави в суді з метою притягнення винних осіб у корупційних кримінальних правопорушеннях до відповідальності.

5. Під адміністративно-правовим регулюванням взаємодії розуміється система нормативно-правових актів, що комплексно і різновекторно впорядковує процедури організації спільної діяльності прокурорів та інших посадових осіб САП з іншими правоохоронними органами з метою досягнення спільних цілей, а також реалізації визначених законом функцій.

Основними напрямками спільної діяльності є: координація, нагляд та процесуальне керівництво у кримінальних провадженнях; інформаційний обмін; використання технічних можливостей; залучення фахівців з різних сфер.

За формою зв'язків взаємодія може бути налагоджена в трьох площинах: внутрішня – між структурними підрозділами самої антикорупційної прокуратури; внутрішньосистемна – між органами, які входять до системи органів прокуратури; зовнішня – між іншими учасниками спільної діяльності.

6. З огляду на важливість ефективної взаємодії спеціалізованих інституцій з іншими правоохоронними органами, виокремлюється необхідність застосування наступних форм взаємодії: проведення міжвідомчих, координаційних нарад, спільних засідань колегій правоохоронних органів; організація постійно діючих міжвідомчих робочих груп; видання документів організаційного та методичного характеру; міжвідомчий обмін статистичною та іншою необхідною інформацією з

питань стану протидії корупції; розробка і здійснення заходів із метою виявлення, припинення корупційних діянь та їх запобігання; вивчення і впровадження позитивного досвіду; підготовка і навчання кадрів, підвищення їхньої кваліфікації; запрошення спеціалістів з числа учасників взаємодії для надання методичної, консультаційної та іншої допомоги у сфері протидії корупції; проведення спільних навчально-практичних та наукових заходів (семінарів, круглих столів, конференцій), моніторингових досліджень, соціологічних опитувань; розробка пропозицій із питань удосконалення правового регулювання; ведення переговорів щодо підписання відповідних договорів з метою виконання цілей, передбачених законодавством України.

Зазначено, що ані стаття 8-1 закону України «Про прокуратуру», ані відповідне Положення про антикорупційну прокуратуру не передбачають систему принципів діяльності цього структурного підрозділу, хоча важливість її існування не викликає жодних сумнівів. Тому, пропонується, статтю 8-1 Закону України доповнити нормою наступного змісту:

«Діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури окрім засад, визначених статтею 3 цього Закону ґрунтується на принципах: професійності; поєднання розумного балансу автономії у діяльності та прийнятті рішень у відносинах з Генеральною прокуратурою України; взаємодії з підрозділами органів прокуратури, іншими правоохоронними органами, публічними інституціями».

7. Комплексний аналіз міжнародних документів, які визначають стандарти адміністративно-правового забезпечення діяльності та взаємодії антикорупційних органів, дозволив систематизувати їх, застосовуючи критерій походження і змісту (предмета правового регулювання), і диференціювати наступним чином:

1) міжнародні стандарти універсального та регіонального характеру щодо діяльності антикорупційних інституцій, запобігання та протидії корупції в цілому;

2) міжнародні документи (у тому числі рекомендаційного характеру) щодо взаємодії антикорупційних органів;

3) міжнародні документи, які не містять власних антикорупційних стандартів, однак слугують ефективною основою для комплексної і цілеспрямованої реалізації існуючих конвенцій, інших міжнародних стандартів і передової практики щодо адміністративно-правового забезпечення діяльності та взаємодії антикорупційних органів.

8. Аналіз моделей спеціалізованих інституцій з протидії корупції дозволив зробити висновок, що вирішуючи питання про створення тієї чи іншої моделі, необхідно враховувати фактори, які забезпечують ефективність та результативність її функціонування, зокрема: конституційні, історичні, правові, економічні, соціальні, культурні особливості країни запровадження, можливість адаптації конкретної моделі до специфіки держави, рівень корупції, наявний стан та можливості вже існуючих правоохоронних інституцій.

У зв'язку із суттєвими колізіями, які виникають у процесі взаємодії антикорупційних інституцій декількох держав (зокрема, виникнення паралельних замість спільних розслідувань; проблеми з обміну інформацією через вимоги до конфіденційності тощо), пропонується ініціювати прийняття уніфікованої

Глобальної концепції взаємодії антикорупційних інституцій щодо протидії корупції, в якій передбачити:

- 1) мету та принципи організації взаємодії;
- 2) основні форми і напрямки взаємодії;
- 3) порядок взаємообміну інформацією;
- 4) типовий перелік дій учасників у процесі взаємодії;
- 5) можливість навчання/стажування/підвищення кваліфікації працівників спеціалізованої антикорупційної інституції однієї держави у подібних інституціях інших країн з метою запозичення позитивного досвіду протидії корупції;
- 6) порядок надання методичної допомоги антикорупційними інституціями щодо виявлення корупціогенних ризиків і розробка планів забезпечення доброчесності;
- 7) ресурсне забезпечення взаємодії.

Крім цього пропонується:

– створити відділ міжнародного співробітництва у складі САП, основним завданням якого буде налагодження співпраці з іншими правоохоронними та антикорупційними інституціями не лише під час кримінального провадження, а й у процесі навчання, стажування, підвищення кваліфікації, обміну працівників для вивчення позитивного іноземного досвіду діяльності.

– надати право ініціювати створення спільних комісій не лише Директору Національного антикорупційного бюро України, а і керівнику САП.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Демків Д. Проблемні аспекти кадрового забезпечення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Актуальні проблеми правознавства. 2018. № 3 (11). С. 56–60.

2. Демків Д. Ефективність діяльності спеціалізованих антикорупційних органів як запорука економічної стабільності України. Наукові записки. Серія: Право. 2018. Випуск 4. С. 117–122.

3. Denys Demkiv. International legal cooperation of law -enforcement bodies in the field of crime resistanc// Revue Internationale des Sciences humaines et naturelles 2018 Numéro 1. (Ed. Stanislaw Gulak) Zürich - Schweiz : Internationale Stiftung Schulung, Kunst, Ausbildung, 2018, S. 113–124.

4. Демків Д. Взаємодія Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з Національним антикорупційним бюро України. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2017. Вип. 14. С. 263–269.

5. Демків Д. Міжнародні стандарти адміністративно-правового забезпечення діяльності спеціалізованих антикорупційних органів. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 2. С. 196–198.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Демків Д. Адміністративно-правове регулювання взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури й інших правоохоронних органів. Актуальні питання юридичної науки. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції,

Чернігівський правозахисний альянс, 17 вересня 2016 р. Чернігів, Деснянські зорі, 2016. С. 14–18.

7. Демків Д. Принципи та форми взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами. Напрямки удосконалення протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності. Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 листопада 2016 року. Національний університет ДПС України, НДІ фінансового права. Київ, : Алерта, 2016. С.110–114

8. Демків Д. Історичні аспекти становлення адміністративно-правового забезпечення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з правоохоронними органами в сучасній Україні. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, Тернопільський національний економічний університет, 20 квітня 2017 р. Тернопіль, Економічна думка. 2017. С. 84–88.

9. Демків Д. Іванюк В. Міжнародні моделі спеціалізованих антикорупційних інституцій. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, Тернопільський національний економічний університет, 20–21 квітня 2018 р. Тернопіль, Економічна думка. 2018. С. 104–106.

АНОТАЦІЇ

Демків Д. М. Адміністративно-правове забезпечення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами. - Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право (081 - Право). - Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль, 2019.

Дисертація є одним із перших в Україні комплексних досліджень адміністративно-правового забезпечення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами. У результаті проведеного дослідження зроблено ряд концептуальних висновків, висунуто та обґрунтовано низку нових, важливих наукових положень, які можуть бути використані для удосконалення сучасної концепції взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами. У роботі сформована теоретико-правова модель адміністративно-правового забезпечення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами як комплексного явища, яке: створює систему законодавчого забезпечення взаємодії правоохоронних антикорупційних органів; виражає спільну (погоджену) діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами, що узгоджується за цілями і співпадає за часом, ініціативно здійснюється в межах чинного законодавства та з додержанням взаємоузгоджених принципів; спрямоване на здійснення нагляду за додержанням законів під час попередження, припинення, розслідування, підтримання

державного обвинувачення і захисту інтересів громадянина або держави в суді щодо корупційних або пов'язаними з корупцією правопорушень.

Ключові слова: взаємодія, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, адміністративно-правове забезпечення взаємодії, форми, принципи, правоохоронні органи, антикорупційні органи, міжнародні стандарти взаємодії, спеціалізовані антикорупційні інституції, принципи міжнародного антикорупційного співробітництва, прокурор.

Демкив Д. М. Адміністративно-правове забезпечення взаємодіяння Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами. – Кваліфікаційна наукова робота на правах рукопису.

Дисертація на соискание ученой степени кандидата юридических наук (доктора философии) по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право, информационное право (081 Право). Тернопольский национальный экономический университет, Тернополь, 2019.

Дисертація являється одним з перших в Україні комплексних досліджень адміністративно-правового забезпечення взаємодіяння Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами. В результаті проведеного дослідження зроблено ряд концептуальних висновків, висунуто і обґрунтовано ряд нових, важливих наукових положень, які можуть бути використані для удосконалення сучасної концепції взаємодіяння Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами. В роботі сформульовано теоретико-правову модель адміністративно-правового забезпечення взаємодіяння Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами як комплексного явища, яке: створює систему законодавчого забезпечення взаємодіяння правоохоронних антикорупційних органів; виражає загальну (узгоджену) діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами, узгоджується з цілями і збігається за часом, ініціативно здійснюється в межах діючого законодавства і з дотриманням взаємозгоджених принципів; спрямовано на здійснення нагляду за дотриманням законів при попередженні, припиненні, розслідуванні, підтриманні державного обвинувачення і захисту інтересів громадянина або держави в суді о корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.

Ключевые слова: взаимодействие, Специализированная антикоррупционная прокуратура, административно-правовое обеспечение взаимодействия, формы, принципы, правоохоронительные органы, антикоррупционные органы, международные стандарты взаимодействия, специализированные антикоррупционные институты, принципы международного антикоррупционного сотрудничества, прокурор.

D. Demkiv. Administrative-legal provision of the interaction of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office with other law enforcement agencies. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation is for a Candidate of Law (Doctor of Philosophy), specialty 12.00.07 - Administrative Law and Process; Financial law; Information law (081 Law). - Ternopil National Economic University, Ternopil, 2019.

The dissertation is one of the first in Ukraine comprehensive researches of administrative and legal provision of the interaction of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office with other law enforcement agencies. As a result of the research, a number of conceptual conclusions were made, a number of new, important scientific provisions that could be used to improve the modern concept of interaction of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office with other law enforcement agencies were put forward and substantiated.

The theoretical and legal model of the administrative-legal provision of the interaction of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office with other law-enforcement agencies as a complex phenomenon is formed in the work. It creates a system of legislative support for the interaction of law enforcement anticorruption bodies; expresses the joint (coordinated) activity of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office with other law-enforcement bodies, which is consistent with the objectives and coincides in time, initially carried out within the limits of the current legislation and observing mutually agreed principles; is aimed at supervising the observance of laws during the prevention, cessation, investigation, prosecution and protection of the interests of a citizen or state in court for corruption or corruption-related offenses.

The Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office was formed due to the need to ensure the functioning of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine and was considered as a way to strengthen the state's efforts in the fight against corruption. However, the failure to consider the need for Anticorruption Prosecutor's Office in the original texts of the anti-corruption legislation of the 2014 model, the rapid and practically unclear its formation in the Verkhovna Rada of Ukraine, the introduction of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office as a specialized prosecutor's office, which was abandoned with its reform in the same year, negatively affected the systematic approach to simultaneously anti-corruption reform and reform of the prosecutor's office.

It is proved that the Law of Ukraine "On Prosecutor's Office" does not give a clear idea of the main characteristics of the administrative-legal status of both prosecutors themselves and prosecutors of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office, limited to the statement of the existence of administrative positions in the prosecutor's office. However, the investigated status is inherent not only to prosecutors who hold administrative posts in the prosecutor's offices, but also to others, since they all have the power to determine by law. At the same time, exactly the administrative and legal status creates the proper preconditions for the implementation of administrative activities, qualitative internal and external cooperation, and has a secure nature for the implementation of certain functions of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office.

In the course of the research, it has been established a lack of unambiguous interpretation of the administrative-legal regulation and the absence of the concept of

administrative-legal regulation of the interaction of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office with other law-enforcement agencies.

Under the administrative legal regulation of interaction we mean a system of normative legal acts that in a complex and multi-vectored way organizes the procedures for organizing joint activities of prosecutors and other officials of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office with other law-enforcement agencies in order to achieve common goals, as well as the implementation of statutory functions.

The dissertation continues the development of key areas and forms of interaction between the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office. Thus, the main subjects of interaction are: courts, the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, other law enforcement agencies and units that can facilitate criminal proceedings, as well as the implementation of the main functions (for example, the Security Service of Ukraine, the National Agency for the Prevention of Corruption, etc.); other subjects involved in criminal proceedings, the procedural guidance of which is carried out by prosecutors of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office. The main areas of interaction are: coordination, supervision and procedural guidance in criminal proceedings; information exchange; use of technical capabilities; attraction of specialists from different spheres. In the form of communications, interaction can be arranged in three layers: internal - between structural subdivisions of the most anti-corruption prosecutor's office; inter-system between the organs included in the system of organs of the public prosecutor's office; external - among other participants in the joint activity.

The nature of the establishment of a joint activity is somewhat different from the classical understanding of the interaction, since in the context of establishing an information exchange only, entities act in equal terms in this case, and in other cases prosecutors are endowed with wider powers than other entities.

Further development of the peculiarities, possible experience and classification of international documents, which determine the standards of administrative and legal support for the activity and interaction of anti-corruption bodies, have been developed. Applying the criterion of origin and content (subject of legal regulation), they are divided into: international standards of universal and regional character regarding the activities of anti-corruption institutions, prevention and counteraction to corruption in general; international documents (including recommendations) on the interaction of anti-corruption bodies; international documents that do not contain their own anti-corruption standards, however, serve as an effective basis for the comprehensive and purposeful implementation of existing conventions, other international standards and best practices regarding the administrative and legal support of the activities and interaction of anti-corruption bodies.

The dissertation outlines ways of optimizing administrative-legal regulation and practice of interaction of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office with other law-enforcement agencies.

Key words: interaction, the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office, administrative-legal provision of interaction, law enforcement agencies, anti-corruption bodies, international standards of interaction, specialized anti-corruption institutions, principles of international anti-corruption cooperation, a prosecutor.

Підписано до друку 25.03.2019 р.
Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 1,0.
Зам. № А012-19. Тираж 100 прим.

Видавець та виготовлювач
Тернопільський національний економічний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль 46009

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009 р.*

Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ»
вул. Бережанська, 2, м. Тернопіль 46009
тел. (0352) 47-58-72
E-mail: edition@tneu.edu.ua